

ПРЕДЛОГ

На основу члана 13. став 3. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Влада доноси

УРЕДБУ О КАТЕГОРИЈАМА СПОРАЗУМА У СЕКТОРУ ЖЕЛЕЗНИЧКОГ И ДРУМСКОГ САОБРАЋАЈА ИЗУЗЕТИХ ОД ЗАБРАНЕ РЕСТРИКТИВНИХ СПОРАЗУМА

Предмет
Члан 1.

Овом уредбом одређују се категорије споразума учесника на тржишту у сектору железничког и друмског саобраћаја на које може да се односи изузеће од забране рестриктивног споразума из члана 10. став 3. Закона о заштити конкуренције (у даљем тексту: Закон) и ближе се прописују посебни услови који се односе на врсту и садржину споразума под којима су ти споразуми изузети од забране.

Споразуми који испуњавају посебне услове из става 1. овог члана изузети су од забране рестриктивног споразума.

Ова уредба не примењује се на права и обавезе превозника прописане законима и подзаконским актима којима се уређује превоз путника и терета у железничком и друмском саобраћају.

Значење појединих израза
Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овој уредби имају следеће значење:

- 1) споразум је уговор, поједина одредба уговора, изричит или прећутни договор, усаглашена пракса или одлука облика удруживања учесника на тржишту;
- 2) железнички и друмски саобраћај је јавни превоз железничким и друмским видом превоза који је под једнаким условима доступан свим корисницима превозних услуга и обавља се на основу уговора о превозу;
- 3) узастопни превоз је део превоза који, на основу уговора о превозу који је закључио уговорни превозник, обавља узастопни превозник уз пристанак наручиоца превоза;
- 4) комбиновани превоз је превоз товарне јединице или превоз друмског возила који се обавља различитим видовима саобраћаја код кога се већи део превозног пута обавља железницом, а почетни или завршни део превозног пута друмским транспортом на што је могуће краћим растојањима;
- 5) учесник у споразуму је страна у споразуму и са њом повезани учесници на тржишту у складу са чланом 5. Закона.

Други изрази употребљени у овој уредби, који нису дефинисани у ставу 1. овог члана, имају значење одређено законом и подзаконским актима којима се уређује заштита конкуренције и законима и подзаконским актима којима се уређују услови и начин обављања јавног превоза у железничком и друмском саобраћају.

Садржина техничких споразума изузетих од забране

Члан 3.

Изузети су од забране споразуми чија садржина има за циљ или последицу примену техничких побољшања или постизање техничке сарадње кроз:

- 1) стандардизацију опреме, превозних залиха, возила или непомичних инсталација;
- 2) размену или удруживање запослених, опреме, возила или непомичних инсталација, а ради пружања услуга превоза;
- 3) организацију и обављање узастопног, допунског, заменског или комбинованог превоза, као и утврђивање и примену групне накнаде и услова за пружање таквог превоза, укључујући посебне конкурентске накнаде за пружање услуга превоза;
- 4) коришћење оперативно најрационалнијих рута, за путовања која се обављају једном врстом превоза;
- 5) усклађивање редова вожњи за повезивање рута;
- 6) груписање појединачних пошиљки;
- 7) успостављање јединствених правила о структури тарифа и услова за њихову примену, под условом да се таквим правилима не утврђују накнаде и услови превоза.

Споразуми који се односе на облике удруживања у друмском саобраћају који су изузети од забране

Члан 4.

Изузети су од забране споразуми чија се садржина односи на :

- 1) оснивање и функционисање било ког облика удруживања учесника на тржишту друмског превоза, у циљу пружања услуга превоза;
- 2) заједничко финансирање или набавка транспортне опреме или залиха, ако су ове активности директно повезане са пружањем услуга превоза и неопходне у циљу заједничког деловања облика удруживања учесника на тржишту друмског превоза.

Изузеће из става 1. овог члана примењује се ако су испуњени следећи услови:

- 1) да укупни превозни капацитет појединог облика удруживања није већи од 10.000 тона (t) у друмском саобраћају;
- 2) да појединачни превозни капацитет сваког члана тог облика удруживања није већи од 1.000 тона (t) у друмском саобраћају.

Споразуми који садрже ограничења на које се не примењује изузеће од забране

Члан 5.

Изузећа из чл. 3. и 4. ове уредбе не примењују се ако споразуми непосредно или посредно, самостално или заједно са другим факторима под контролом уговорних страна, садрже ограничења која имају за циљ или последицу:

- 1) утврђивање цена превоза, осим у случају из члана 3. тачка 3) ове уредбе;
- 2) утврђивање услова превоза којима се ограничава или контролише понуда услуга превоза;
- 3) поделу тржишта превоза.

Прелазна одредба

Члан 6.

Споразуми закључени до дана ступања на снагу ове уредбе ускладиће се са одредбама ове уредбе у року од шест месеци од дана њеног ступања на снагу.

Ступање на снагу

Члан 7.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Правни основ за доношење Уредбе о категоријама споразума у сектору железничког и друмског саобраћаја изузетих од забране рестриктивних споразума (у даљем тексту: Уредба) садржан је у члану 13. став 3. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник Републике Србије“, бр. 51/09 и 95/13, у даљем тексту: Закон) и члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 - одлука УС, 72 /12, 7/14 - одлука УС, 44/14 и 30/18 - др. закон).

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Одредбом члана 13. Закона прописана је могућност изузећа одређених категорија рестриктивних споразума од забране, уколико су испуњени услови из члана 11. Закона, као и други посебни услови који се односе на врсту и садржину споразума, односно дужину његовог трајања. Ставом 2. овог члана, прописано је да се такви споразуми, који испуњавају услове из овог члана, не подносе Комисији ради изузећа. Ставом 3. овог члана утврђено је да Влада одређује категорије споразума и ближе прописује посебне услове за изузеће од забране на основу овог члана.

У Републици Србији до сада није донета посебна уредба којом се уређују услови за изузеће од забране споразума у области железничког и друмског саобраћаја, док је у погледу саобраћаја на унутрашњим водним путевима ово питање решено Законом о трговачком бродарству („Службени гласник РС“, број 96/2015 и 113/2017-др. закон) у чл. 24. до 26. Због тога постоји потреба усклађивања права Републике Србије са правним тековинама Европске Уније, као што је прописано одредбама члана 72. Споразума о стабилизацији и придруживању закљученим између Републике Србије, са једне стране и Европске Уније (Европских заједница и њихових држава чланица) и њених земаља чланица, са друге стране. Доношењем Уредбе, биће испуњена обавеза преузета другом ревизијом Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ од 17. новембра 2016. године.

Овом уредбом је извршено усклађивање са Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 169/2009 о примени правила конкуренције у области железничког и друмског саобраћаја и у области саобраћаја на унутрашњим водним путевима од 26. фебруара 2009. године¹. Уредбом се ближе прописују посебни услови који се односе на врсту и садржину споразума, одлука и усаглашених пракси између учесника на тржишту железничког и друмског саобраћаја на које може да се односи изузеће од забране рестриктивних споразума, као и врсте, категорије споразума на које се изузеће не примењује.

Уредба треба да обезбеди заштиту конкуренције и правну сигурност за учеснике на тржишту приликом закључивања споразума у сектору железничког и друмског саобраћаја, и да допринесе извесности пословања у овом сегменту.

¹ Council Regulation (EC) No. 169/2009 of 26 February 2009 applying rules of competition to transport by rail, road and inland waterway (Codified version), OJ L 61, 5.3.2009, p. 1–5

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА

A. Општи преглед

Циљ ове уредбе је да свим учесницима на тржишту, приликом закључивања споразума у сектору железничког и друмског саобраћаја, пружи већу правну сигурност у погледу усклађености предметних споразума са чланом 10. Закона који забрањује рестриктивне споразуме. На овај начин, уколико су испуњени услови прописани Уредбом, учесницима на тржишту се пружа заштита од покретања и вођења поступака утврђивања постојања рестриктивних споразума, као облика повреда конкуренције.

Уколико наведени споразуми садрже ограничења конкуренције која су обухваћена чланом 10. Закона, они су у складу са чланом 10. Закона забрањени, али могу бити изузети од забране на законом прописане начине. Изузеће од забране рестриктивног споразума може да се односи на одређене категорије споразума, уколико су испуњени услови из члана 11. Закона, као и други посебни услови који се односе на врсту и садржину споразума, односно дужину његовог трајања. Рестриктивни споразуми који испуњавају ове услове не подносе се Комисији ради изузећа. У противном, ако нису испуњени услови прописани Уредбом, може се поднети захтев Комисији за изузеће рестриктивног споразума од забране у складу са чл. 11. и 12. Закона.

Изузеће прописано овом уредбом односи се на споразуме у области железничког и друмског саобраћаја који садрже ограничења конкуренције, али не садрже једно или више ограничења која нису изузета од забране, и испуњавају услове прописане Уредбом.

Члан 1.

Одређује се предмет Уредбе, односно, одређују се категорије споразума на које се Уредба примењује у складу са чланом 13. Закона.

Узимајући у обзир да су предложеном уредбом поједини споразуми у области саобраћаја изузети од опште забране прописане Законом, а како се не би довела у питање примена прописа из области саобраћаја, у ставу 3. овог члана је наглашено да се обављање делатности превоза путника и терета обавља у складу са посебним прописима који уређују услове и начин обављања делатности и да се овом уредбом не дира у права и обавезе која се остварује у складу са секторским прописима.

Члан 2.

Прописано је значење израза који се користе у уредби, с тим што је терминологија усклађена са законима и подзаконским актима којима се уређују услови и начин обављања јавног превоза у железничком и друмском саобраћају.

Члан 3.

Овим чланом прописано је који су споразуми изузети од забране рестриктивног споразума. То су споразуми који за циљ или последицу имају примену техничких побољшања или успостављање техничке сарадње, с обзиром на то да доприносе побољшању продуктивности. Ови споразуми су изузети само ако се техничка побољшања или успостављање техничке сарадње остварују стандардизацијом опреме,

превозних залиха, возила или непомичних инсталација; разменом или удруживањем запослених, опреме, возила или непомичних инсталација, а ради пружања услуга превоза; организовањем и обављањем узастопног, допунског, заменског или комбинованог превоза, и утврђивањем и применом усклађених тарифа и услова за пружање услуга превоза, укључујући посебне конкурентске тарифе за пружање услуга превоза; коришћењем оперативно најрационалнијих рута, за путовања која се обављају једном врстом превоза; усаглашавањем редова возњи за повезане превозне руте; груписањем појединачних пошилики; или успостављањем јединствених правила о структури тарифа и услова за њихову примену, под условом да се таквим правилима не утврђују цене и услови превоза.

Наиме, реч је о затвореној листи која одређује начине којима се постижу техничка побољшања или успоставља техничка сарадња. Уколико се техничка побољшања или успостављање техничке сарадње, остварују на неки други начин, а који није наведен у овом члану став 1. тач. 1)-7), на споразуме чији је циљ или последица примена наведених техничких побољшања или успостављање техничке сарадње примењиваће се други прописи којима је уређено питање изузећа споразума од забране рестриктивних споразума.

Члан 4.

Прописују се врсте Споразума које су изузете од забране, али само ако испуњавају услове који се односе на укупни и појединачни превозни капацитет који су прописани одредбом другог става овог члана. Суштина ове одредбе је да се олакша оснивање и пословање одређених облика удруживања због њихове величине, пре свега малих и средњих предузећа.

Члан 5.

Прописује да споразуми, који непосредно или посредно, самостално или заједно са другим факторима под контролом уговорних страна, садрже ограничења која имају за циљ: утврђивање цена превоза, утврђивање услова превоза којима се ограничава или контролише понуда услуга превоза или поделу тржишта превоза, не могу бити изузети од забране на основу ове уредбе.

Члан 6. и 7.

Предвиђена је прелазна одредба (члан 6.) којом се прописује обавеза усаглашавања постојећих споразума на тржишту железничког и друмског саобраћаја са одредбама уредбе и рок у којем су учесници на тржишту у обавези да то изврше, као и ступање на снагу (члан 7.).

IV АНАЛИЗА ЕФЕКТА

До доношења предметне уредбе, учесници на тржишту су у обавези да, уколико њихови споразуми ове категорије садрже рестриктивне одредбе, а нису обухваћени неком од постојећих уредби, споразуме подносе Комисији ради појединачног изузећа, при чему је терет доказивања на подносиоцу, у смислу чл. 12. ст. 2. Закона.

Доношењем предметне уредбе омогућава се привредним субјектима да сами процењују да ли су њихови споразуми дозвољени са аспекта заштите конкуренције, а не као до сада да такве споразуме, подносе Комисији. На овај начин олакшава се пословање

привредних субјеката, смањују се трошкови људских и материјалних ресурса и обезбеђује се правна сигурност за учеснике на тржишту приликом закључивања споразума у области железничког и друмског саобраћаја.

У вези са чланом 5 Уредбе али и са чланом 4, на овај начин се одређују границе њене примене, односно ограничења која нису изузета од забране или услови у погледу капацитета (величине) учесника на тржишту изнад којих се уредба не примењује. На овај начин, учесницима на тржишту се обезбеђује већа правна сигурност и јасније смерница приликом закључивања споразума, тако што се за одређене одредбе не пружа погодност изузећа од забране. Учесници на тржишту могу поузданије да сазнају које одредбе се сматрају рестриктивним споразумима и да их избегавају у својим пословним односима.

Споразуми у области железничког и друмског саобраћаја могу да садрже ограничења која су оправдана и могу бити про-конкурентска. Споразуми који за циљ или последицу имају примену техничких побољшања или успостављање техничке сарадње, доприносе побољшању продуктивности. Поред тога, у зависности од конкретног споразума, могу да подстакну иновативност или унапреде конкурентност учесника. Са друге стране, прописујући ситуације које искључују изузеће од забране, учесницима на тржишту се указује које одредбе треба избегавати како се не би нарушила и ограничила конкуренција.

V ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УРЕДБЕ

За потребе спровођења ове уредбе није потребно издвојити финансијска средства из буџета Републике Србије.